

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Факультет ветеринарної медицини
Кафедра фармакології, паразитології і тропічної ветеринарії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

І.І. Ібатуллін

« 28 »

25

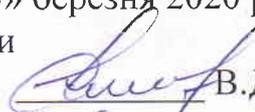
2020 р

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

На засіданні вченої ради
факультету ветеринарної медицини
протокол № 9 від «25» травня 2020 р.
професор М.І. Цвіліховський

На засіданні кафедри фармакології,
паразитології і тропічної ветеринарії
протокол № 1 від «03» березня 2020 р.
в.о. завідувача кафедри

В.Д. Іщенко
03 березня 2020р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВЕТЕРИНАРНА ПАРАЗИТОЛОГІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	21 ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	211 «ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ

Факультет Ветеринарної медицини

Розробники: д.вет.н., проф. Прус М. П., д.вет.н., проф. Сорока Н. М., к.вет.н.,
доц. Галат М.В.

Київ – 2020

1. Опис навчальної дисципліни

ВЕТЕРИНАРНА ПАРАЗИТОЛОГІЯ

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	21 «ветеринарна медицина»	
Освітньо-науковий рівень	третій	
Освітній ступінь	доктор філософії	
Спеціальність	211 «ветеринарна медицина»	
Спеціалізація	паразитологія	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	Не передбачено	
Курсовий проект (робота)	Не передбачено	
Форма контролю	іспит	
Показник навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	Не передбачена
Семестр	2	
Лекційні заняття	20	
Практичні, семінарські заняття		
Лабораторні заняття	20	
Самостійна робота	110	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	10	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом дисципліни «Паразитологія» є вивчення паразитичних організмів тваринного походження (зоопаразитів), циклів їх розвитку, патогенного впливу на організм хазяїна (домашніх тварин, риби, бджіл), клінічного прояву хвороб, новітніх методів діагностики, лікування та профілактики інвазій.

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів професійних знань з сучасних досягнень загальної паразитології, а також новітніх даних з морфології і біології збудників паразитарних хвороб, опанування сучасних досягнень лікувально-профілактичних заходів за інвазійних хвороб тварин.

Опанування цієї дисципліни дає можливість майбутнім спеціалістам прогнозувати паразитологічну ситуацію в населеному пункті, районі, області, діагностувати паразитарні хвороби та розробляти заходи з лікування хворих тварин і профілактики хвороб.

Основними компетентностями, якими повинен володіти здобувач під вивчення дисципліни є:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до комплексного підходу досліджень у галузі ветеринарної медицини;
- здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність);
- здатність створювати нові знання через оригінальні дослідження;
- здатність до підприємництва та прояву ініціативи щодо впровадження у виробництво результатів дисертаційних досліджень.

В результаті вивчення дисципліни здобувач повинен:

з н а т и:

- концептуальні, теоретичні і методологічні основи систематики, морфології та біології збудників паразитарних хвороб;
- поширення, патогенез та імунітет за інвазійних хвороб тварин;
- сучасні та новітні методи досліджень інвазійних хвороб тварин;

- механізм дії протипаразитарних засобів на збудників паразитарних хвороб;
- механізми підвищення продуктивності та біологічної стійкості сільськогосподарських тварин.

В М І Т И:

- володіти сучасними методами життєвої та посмертної діагностики паразитарних хвороб тварин;
- ставити діагноз на інвазійні хвороби тварин та диференціювати збудників хвороб;
- проводити дослідження тварин та об'єктів довкілля;
- розробляти і упроваджувати лікувально-профілактичні заходи за інвазійних хвороб тварин у господарствах різної форми власності;
- використовувати інформаційне забезпечення біоінформаційних систем у ветеринарній медицині;
- брати участь у наукових дискусіях, відстоювати свою власну позицію на конференціях, семінарах та форумах;
- генерувати власні ідеї та приймати обґрунтовані рішення.

3. Структура навчальної дисципліни повного терміну денної форми навчання

	денна форма				
	всього	у тому числі			
		лекції	практ	лабор	інд
Тема 1. Морфологічні і фізіологічні адаптації тваринних організмів до паразитичного способу існування	7	2			5
Тема 2. Імунні реакції організму хазяїв на зараження паразитами	7	2			5
Тема 3. Особливості морфології, біології та паразитохазяїнних відносин у трематод	14	2		2	10
Тема 4. Особливості морфології, біології та	14	2		2	10

паразитозазяїнних вїдносин у цестод						
Тема 5. Особливості морфології, біології та паразитозазяїнних вїдносин в оксіурат, аскаридат і стронгілат	12			2		10
Тема 6. Особливості морфології, біології та паразитозазяїнних вїдносин у трихурисів, спірурат, філяріат, рабдитат, діоктофімат, камаланат	14	2		2		10
Тема 7. Особливості морфології, біології та паразитозазяїнних вїдносин у акантоцефал	12			2		10
Тема 8. Особливості морфології, біології та паразитозазяїнних вїдносин у паразити- формних кліщів	9	2		2		5
Тема 9. Особливості морфології, біології та паразитозазяїнних вїдносин у акариформних і тромбїдїформних клїщів	7	2				5
Тема 10. Особливості морфології, біології та паразитозазяїнних вїдносин у паразитичних комах	14	2		2		10
Тема 11. Особливості морфології, біології та паразитозазяїнних вїдносин у піроплазмїд ї прокаріот	12			2		10
Тема 12. Особливості морфології, біології та паразитозазяїнних вїдносин у кокцидїй	14	2		2		10
Тема 13. Особливості морфології, біології та паразитозазяїнних вїдносин у	14	2		2		10

саркомастигофор і циліат						
Всього годин	150	20		20		110

4. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість год
1	Порівняльна характеристика збудників трематодозів тварин і їх проміжних хазяїв	2
2	Порівняльна характеристика імагінальних і личинкових стадій збудників цестодозів тварин	2
3	Порівняльна морфологічна і біологічна характеристика збудників аскаридатозів, оксіуратозів стронгілятозів тварин	2
4	Порівняльна морфологічна і біологічна характеристика збудників трихуратозів, спіруратозів, філяріатозів, рабдитатозів, діоктофіматозів, камаланатозів тварин	2
5	Порівняльна морфологічна і біологічна характеристика збудників акантоцефаліатозів тварин	2
6	Порівняльна морфологічна і біологічна характеристика паразитиформних кліщів	2
7	Порівняльна морфологічна і біологічна характеристика акариформних і тромбідіформних кліщів	2
8	Порівняльна морфологічна і біологічна характеристика паразитичних комах	2
9	Порівняльна морфологічна і біологічна характеристика збудників піроплазмідозів тварин	2
10	Порівняльна морфологічна і біологічна характеристика збудників кокцидіозів тварин	2
	Всього годин	20

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань здобувачами

1. Дати визначення поняття «біоценоз».
2. Дати визначення поняття «паразитизм».
3. Навести приклади зовнішніх паразитів.
4. Навести приклади внутрішніх паразитів.
5. Дати визначення «тимчасові паразити». Навести приклади.

6. Дати визначення «періодичні паразити». Навести приклади.
7. Що таке «морфологічні регресивні адаптації» у паразитів?
8. Що таке «морфологічні прогресивні адаптації» у паразитів?
9. Що таке «біологічні адаптації» у паразитів?
10. Дати визначення «види хазяїв» паразитів. Навести приклади.
11. Шляхи зараження хазяїв збудниками паразитарних хвороб. Навести приклади.
12. Охарактеризувати вплив зоопаразитів на організм хазяїна.
13. Що є джерелом зараження тварин збудниками паразитарних хвороб?
14. Що таке зоонози (зооантропонози)? Навести приклади.
15. Назвати збудників паразитарних хвороб, які локалізуються у черевній порожнині.
16. Назвати збудників паразитарних хвороб, які локалізуються у дихальній системі.
17. Особливості живлення паразитів залежно від місця їх локалізації.
18. Імунні реакції, якими супроводжується зараження тварин паразитами?
19. Особливості будови та живлення марит трематод.
20. Біологія фаз циклу розвитку трематод.
21. Як відбувається засвоєння поживних речовин у цестод?
22. Охарактеризувати особливості будови цестод.
23. Охарактеризувати особливості будови нематод.
24. Як відбувається засвоєння поживних речовин у нематод?
25. Вказати біологічні адаптації личинок нематод, направлені на пошук і зараження тварин-хазяїв.
26. Охарактеризувати особливості будови акантоцефал.
27. Як відбувається засвоєння поживних речовин у акантоцефал?
28. Що таке екстенсивність інвазії за гельмінтозів?
29. Що таке інтенсивність інвазії за гельмінтозів?
30. Вплив зоопаразитів на організм хазяїна.

31. Механізми формування імунітету за паразитарних хвороб.
32. Роль Т- і В-лімфоцитів у формуванні імунітету за паразитарних хвороб.
33. Що таке гіперчутливість негайного типу за паразитарних хвороб?
34. Охарактеризувати методи діагностики паразитарних хвороб.
35. Що таке патогенетична терапія за паразитарних хвороб тварин? Навести приклади.
36. Яким чином проводиться вивчення паразитологічної ситуації в населеному пункті, районі?
37. Особливості будови акариформних і паразитиформних кліщів.
38. Як відбувається живлення у кліщів родин Argasidae і Ixodidae?
39. Охарактеризувати вплив кліщів на організм хазяїна.
40. Охарактеризувати особливості будови паразитичних комах.
41. Охарактеризувати особливості живлення паразитичних комах.
42. Охарактеризувати особливості будови паразитичних одноклітинних організмів.
43. Особливості циклу розвитку збудників піроплазмідозів тварин.
44. Цикл розвитку еймерій.
45. Що таке моноксенні одноклітинні паразитичні організми? Навести приклади.
46. Що таке гетероксенні одноклітинні паразитичні організми? Навести приклади.
47. Що таке трансмісивні протозойні хвороби?
48. Охарактеризувати епізоотичний ланцюг за піроплазмідозів тварин.
49. Охарактеризувати патогенез за піроплазмідозів тварин.
50. Які організми відносяться до прокаріотів?

6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовується мікро- і макромудей збудників паразитарних хвороб тварин, музейні зразки яєць гельмінтів,

ооцист найпростіших, мікроскопи, бінокулярні лупи, необхідне лабораторне обладнання, зразки протипаразитарних препаратів. При читанні лекцій активно використовується комп'ютерна техніка з відповідним програмним забезпеченням та мультимедійні проектори.

7. Форми контролю

1. Усний і письмовий поточний контроль знань.
2. Формою самостійної роботи здобувача є вивчення спеціальної літератури та виконання індивідуальних завдань.
3. Іспит.

8. Методичне забезпечення

Науково-методичне забезпечення навчального процесу передбачає: навчальні плани, підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали лабораторних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи здобувачів.

9. Рекомендована література

Основна література

1. Глобальна паразитологія: Підручник / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прус, В.О. Євстафєва, М.В. Галат; За ред. В.Ф. Галата. – К.: ДІА, 2014. – 567 с.
2. Загальна паразитологія / К. Невядомська, Т. Пойманська, Б. Магніцька, А. Чубай. – К.: Наукова думка, 2007. – 483 с.

3. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Підручник / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прус; За ред. В.Ф. Галата. – К.: Урожай, 2009. – 365 с.
4. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Практикум / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прус; За ред. В.Ф. Галата. – Полтава, «Укрпромторгсервіс», 2009. – 242 с.

Додаткова література

1. Атлас гельмінтів тварин / І.С. Дахно, А.В. Березовський, В.Ф. Галат та ін. – К.: Ветінформ, 2001. – 118 с.
2. Інвазійні хвороби птиці: Навчальний посібник / М.В. Богач, А.В. Березовський, І.Л. Тараненко. – К.: Ветінформ, 2007. – 224 с.
3. Болезни собак и кошек: Справочник / В.Б. Борисевич, В.Ф. Галат, Г.Н. Калиновский и др.; под. ред. А.И. Мазуркевича. – К.: Урожай, 1996. – 432 с.
4. Ветеринарная паразитология / Г.М. Укрхарт, Дж. Ермур, Дж. Дункан и др. – М.: Аквариум, 2000. – 352 с.
5. Інвазійні хвороби коней: Навчальний посібник / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прус, М.В. Галат. – К.: НАУ, 2008.– 153 с.
6. Інвазійні хвороби жуйних тварин: Навчальний посібник / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прус, В.О. Євстафєва, М.В. Галат. – Полтава: ТОВ НВП Укрпромторгсервіс, 2011. – 144 с.
7. Екологічна гельмінтологія: Навчальний посібник / І.С. Дахно, Ю.І. Дахно. – Суми: Козацький вал, 2010. – 220 с.
8. Ветеринарна протозоологія: Навчальний посібник / О.Ф. Манжос, І.І. Панікар. – Полтава, 2006. – 144 с.
9. Довідник з лабораторних методів діагностики інвазійних хвороб тварин: Навчальний посібник / С.І. Пономар, Л.П. Артеменко, О.П. Литвиненко, В.П. Гончаренко. – Біла Церква: БДАУ, 2011. – 152 с.

10.Руководство по ветеринарной паразитологии / А.И. Ятусевич, В.Ф. Галат, А.В. Березовский и др.; под. ред. В.Ф. Галата и А.И. Ятусевича. –Минск: Техноперспектива, 2007. – 482 с.